

Vastaus perussuomalaisen valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen maahanmuuton kustannuksista

VD/6056/00.02.00.03/2013

JTS/VF/HL/LL

Perussuomalainen valtuustoryhmä jätti seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Tausta ja perustelut:

Vantaan kaupungin talousarviossa on tuotu esille kysymyksiä aiheuttava kehityssuunta. Nettomuuttomme tulee käytännössä kokonaan ulkomailta ja väestönlisäys on lähes täysin vieraskielisten varassa. Työikäisten määrän kasvu on kokonaisuudessaan vieraskielisten varassa ja kotimaisia kieliä puhuvien työikäisten määrä on laskussa. Samaten ennustetaan vieraskielisten määrän entistä nopeampaa kasvua.

Taloudellinen huoltosuhde on heikentynyt. Tilastokeskus on tilastoinut eri kieliryhmien taloudellista huoltosuhdetta. Vieraskielisten osalta huomataan selkeä poikkeama verrattuna kotimaisia kieliä puhuviin. Työttömyyden kasvaessa suuntaus on huolestuttava.

Vantaan kaupunki päätyi muutamia vuosia sitten siihen, ettei myönnetä turvapaikanhakijoille kuntapaikkoja. Tämän vaikutus oli minimaalinen, mutta osoitti huolen siitä, että kaikki ei mene niin kuin pitää. Resurssit eivät riitä hyvään ja tehokkaaseen kotoutumiseen. Kaupungin omat tilastot osoittavat vuokra-asuntojen täyttyvän vieraskielisistä. Maahanmuutto vaikuttaa näkyvästi mm. edullisimpien vuokra-asuntojen saatavuuteen. Myös toimeentulotuen saajissa on vieraskielisissä suhteellinen ylliedustus.

On selvää, että maahanmuutto aiheuttaa kustannuksia, jotka tasataan talousarviossa. Vantaalaisen veronmaksajan näkökulmasta avoimuus on tärkeää, jotta vältetään väärinkäsityksiltä ja turhalta spekuloinnilta. Kuitenkaan maahanmuuton kokonaiskustannukset eivät selviä talousarviostamme, vaan kustannukset jakautuvat hyvinkin paljon. Tietenkin osa kustannuksista on myös samoja valtaväestön kanssa. Maahanmuuton kustannuksia on selvitetty erilaisin metodein eri paikkakunnilla. Kuitenkin Turussa tehty selvitys on kattavin, jollaista myös Vantaa kaipaa. Turun kaupunki teetti vuonna 2011 selvityksen ”Maahanmuuton kotouttamisen kustannusten arviointi” yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa.

Esitys:

Esitämme, että Vantaan kaupunki teettää kattavan selvityksen maahanmuuton kustannuksista. Tekijäksi voidaan, Turun esimerkin mukaisesti, valita Vantaalla toimiva ammattikorkeakoulu mikäli kouluilta löytyy riittävä osaaminen ja mielenkiinto. Vaihtoehtoisesti selvityksen voisi teettää yliopisto-opiskelijan pro gradu -työnä. Selvitys palvelee koko kaupunkia osoittaen mahdolliset haitta- ja hyötyvaikutukset, joiden perusteella kaupungilla on mahdollisuuksia puuttua tilanteeseen ja toisaalta antaa edellytykset vaatia valtiota ottamaan enemmän vastuuta kotouttamisen edistämiseksi.”

Kaupunginvaltuusto 16.12.2013 § 9

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksena seuraavaa:

Maahanmuuton kustannusten selvittäminen

Perussuomalaisen valtuustoryhmä on tehnyt 16.12.2013 valtuustoaloitteen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle kuuluvassa asiassa. Aloitteessa esitetään, että Vantaan kaupunki teettää kattavan selvityksen maahanmuuton kustannuksista. Kevään 2014 aikana koottiin sosiaali- ja terveystoimelta, sivistystoimelta ja konserni- ja asukastoimelta budjetoituja ja toteutuneita lukuja

maahanmuuton kustannuksista. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vastaavia kustannusten selvityksiä ovat tutkineet lukuisat eri tahot esimerkiksi Euroopassa, muissa Pohjoismaissa, ministeriöissä, VTTK:ssa, THL:ssä, Turussa, Oulussa tai Vaasassa. Useimmat tulokset ovat puolesta tai vastaan tai siltä väliltä – riippuen miltä kantilta asiaa on haluttu painottaa.

Turun kaupunki selvitti Turun AMK:n kanssa yhteistyönä selvityksen asiasta, johon myös valtuustoaloitteessa on viitattu: *Maahanmuuttajien kotouttamisen kustannusten arviointi - selvitys vieraskielisten asukkaiden palveluiden kustannuksista Turussa vuosina 2008 ja 2009.*

Selvityksen mukaan: *"Maahanmuuttajien kotoutumisen kustannusten arviointi -selvityksestä nousi esiin erityisesti vieraskielisten henkilöiden lukumäärän selvä kasvu sekä puutteet kaupungin tilastointi- ja seurantajärjestelmissä. Tietoja kohderyhmän palveluiden käyttömääristä ja kustannuksista ei oltu yhdenmukaisin keinoin seurattu Turussa. Mikäli jatkossa halutaan antaa selviä näyttöjä kulujen ja valtiolta takaisin anottavien kustannusten välillä, täytyy seurantajärjestelmiä kehittää vastaamaan näitä tarpeita. Selvityksessä olevien kustannusten tarkastelun osalta on tärkeää ottaa huomioon, että selvityksessä olevat tiedot eivät ole yhteismitallisia eivätkä osittain arvioihin perustuvina kaikilta osin luotettavia."*

Myös Vantaalla saadut luvut olivat puutteellisia ja eivätkä yhteismitallisesti luettavissa. Turun tavoin Vantaalta puuttuu tilastointi- ja seurantajärjestelmä muiden kuin pakolaisperäisten maahanmuuttajien ja entisen NL-alueelta muuttavien paluumuuttajien osalta. Näidenkin ryhmien osalta lukuja seurataan vain sen ajan, kun he ovat valtiolta haettavien korvausten piirissä (max. 10 vuotta).

Vuoden 2013 lopussa Vantaan vieraskielisten osuus oli 132/1000 asukasta kohti. Vastaavat luvut olivat Helsingissä 128/1000 ja Espoossa 123/1000. Vieraskielisten osuus kasvaa ennusteen mukaan Vantaalla edelleen nopeammin kuin Espoossa ja Helsingissä. Erityisesti venäjänkielisten ja vironkielisten määrä on kasvanut viime vuosina ja heitä asuukin nyt Vantaalla enemmän kuin ruotsinkielisiä.

Karkeasti voidaan arvioida, että maahanmuuttajien kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista ovat samaa luokkaa kuin kantaväestön. Lisäkustannuksia aiheutuu jonkin verran erityispalveluiden järjestämisestä kuten pakolaisten ja paluumuuttajien vastaanottopalveluista, tulkkipalveluista ja suomen kielen opetuksesta. Perhepalveluiden alaisuudessa toimiva Maahanmuuttajapalvelut tarjoavat alkuvaiheen vastaanottopalvelut kuntaan muuttaville pakolaisille ja inkeriläisille paluumuuttajille. Vastaanottopalveluiden, tulkkipalveluiden ja muiden erityispalveluiden järjestäminen perustuvat Vantaan kaupungin ja ELY-keskuksen väliseen sopimukseen. Sopimuksen perusteella valtio korvaa kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia 3-10 vuoden ajalta. Vastavuoroisesti valtio edellyttää Vantaan kaupungilta edellä mainittujen palveluiden järjestämistä.

Kunta saa korvausta valtiolta pakolaisten ja inkeriläisten paluumuuttajien vastaanottopalveluiden järjestämisestä aiheutuvista kuluista Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Sosiaalitoimella on talousarviossaan omat kustannuspaikat pakolaisten ja inkeriläisten paluumuuttajien aiheuttamille sosiaaliturvamenoille, jotta kunta voi laskuttaa ELY-keskukselta pääsääntöisesti kolmen vuoden ajalta syntyneet kustannukset mm. toimeentulotuen ja sairauskulujen osalta.

Henkilötietolain 9 §:n mukaan kuhunkin rekisteriin saa kerätä ja tallettaa vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia tietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta kuten esimerkiksi kyseessä olevan palvelun antamiseksi. Saman lain 11 §:n mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittely on pääsääntöisesti kielletty. Arkaluonteisina tietoina pidetään mm. tietoja, jotka kuvaavat henkilön rotua ja etnistä alkuperää, terveydentilaa ja sairautta sekä sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon etuisuuksia.

Tietosuojavaltuutetun kannanoton mukaan (1.11.2010) kunnallisessa sosiaalihuollossa henkilörekisterien rekisterinpitäjänä toimii sosiaalihuollosta vastaava toimielin ja terveydenhuollossa

terveydenhuollon toimintayksikkö, esimerkiksi terveystakeskus. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa useita eri henkilörekistereitä, kuten päivähoito- ja rekisteri, toimeentulotuen rekisteri jne. Terveystakeskuksessa puolestaan syntyy potilastiedoista potilasrekisteri. Rekistereillä on erilaiset käyttötarkoitukset eikä niitä saa yhdistää keskenään. Siten *henkilön saamia erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai muita kunnan palveluja koskevien tietojen kerääminen samaan rekisteriin ei ole henkilötietolain mukaan mahdollista olipa sitten kyse maahanmuuttajista tai muista kunnan asukkaista*. Kyse on eri rekistereissä olevissa tiedoista ja eri rekisterinpitäjien tiedoista, joita ei ole lainmukaista yhdistää keskenään.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että tiedot maahanmuuttajan kansalaisuudesta ja pakolaisuudesta ovat yleensä tietoja, jotka kuvaavat henkilön rotua tai etnistä alkuperää ja ovat siten henkilötietolain tarkoittamia arkaluonteisia henkilötietoja. Niiden kerääminen on pääsääntöisesti kielletty. Niitä saa kerätä ja muutoin käsitellä vain henkilötietolaissa säädetyillä poikkeusperusteilla.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että lain mukaiset edellytykset maahanmuuttajien saamia palveluja koskevien tietojen rekisteröintiin valtionavustuksen hakemista varten ovat olemassa niin kauan, pääsääntöisesti kolme vuotta, kuin kunta voi saada erityistä valtionavustusta maahanmuuttajille annetuista palveluista. Avustuksen saaminen ja hakeminen perustuu erityislainsäädäntöön.

Muutoin kunkin palvelun yhteydessä maahanmuuttajan kansalaisuutta ja pakolaisuutta koskevia tietoja voidaan kerätä ja tallettaa rekisteriin vain silloin, jos se on tarpeen kyseessä olevan palvelun antamiseksi. Maahanmuuttajia koskevien tietojen käsittelyssä tulee siten ottaa huomioon henkilötietolain mukainen tarpeellisuusvaatimus ihan samalla tavalla kuin muidenkin kunnan asukkaiden kohdalla.

Maahanmuuttajien kustannusten selvittämistä on tarjottu tutkittavaksi Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitokselle, Laurea AMK:lle, Metropolia AMK:lle ja Arcada AMK:lle.

Helsingin yliopiston 15.9.2014 lähettämästä vastauksesta käy ilmi, ettei yliopistolla ole riittävää tieteellistä asiantuntemusta kustannuslaskelmia käsittelevän ja tieteellisesti pätevän tutkimustyön tekemiseen. Yliopisto on ehdottanut aiheen tarjoamista kuntatalouden asiantuntijoille. Myöhemmin syksyllä 2014 Helsingin yliopiston tutkija on lähestynyt Vantaan kaupunkia ja tarjoutunut tekemään selvityksen 5 000 € korvausta vastaan. Tutkijalle on vastattu, ettei Vantaan kaupungilla ole käytössä varoja tutkimuksen tekemistä varten.

Laurea AMK:n ja Metropolia AMK:n yhteyshenkilöt ovat alkusyksystä 2014 ilmoittaneet, etteivät heidän oppilaitoksensa pysty ottamaan vastaan tarjottua selvitystyötä. Asiaa tarkistettiin vielä joulukuussa 2014 ja saatiin samansisältöinen vastaus. Ammattikorkeakouluilla ei ole mahdollisuuksia selvityksen tekemiseen sosiaalialan opinnäytetyönä, sillä opinnäytetyöt ovat työelämälähtöisiä sosiaalialan kehittämistehtäviä. Selvitystyö, joka painottuu kustannusten tarkasteluun, ei ole sen tyyppinen, johon ammattikorkeakoulut pystyvät vastaamaan. Selvitystyötä on tarjottu myös Arcada AMK:lle, joka ei myöskään ole osoittanut kiinnostustaan sen tekemiseen.

Kaupunginhallitus 12.1.2015 § 35

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa perussuomalaiselle valtuustoryhmälle sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

palvelupäällikkö/aikuissosiaalityö Flinkkilä Virve, puh. 09 8392 2500, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa

sosiaalityön esimies/aikuissosiaalityö Linderborg Hilikka, puh. 09 8392 8226,
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi